

DE RAMP

Watersnood 1 februari 1953

Herinneringen aan de eerste rampdagen
van zeven Doelemannetjes
te Goes

Marijke (12)

Zaterdag 31 januari hangt de vlag uit want Beatrix wordt 15 jaar.

Het is bar slecht weer. Via het weerbericht op de radio horen we zaterdagavond dat het hoog water wordt: springvloed en windkracht 12.

Wij zaten veilig in Goes en gingen rustig slapen. De volgende dag, zondag 1 Februari, hoorden we via de radio dat de dijken doorgebroken waren. Pappie en mammi lagen in bed naar het toestel te luisteren.

Met de auto zijn we naar Kruiningen gegaan en konden op een bepaald moment niet verder: water en nog eens water. Afschuwelijk gezicht: mensen werden van daken gehaald en in auto's vervoerd naar Goes. Pappie bood als arts direct hulp aan. Mensen waren verkleumd van de kou en de angst in de ogen was te zien.

In de gymnastiekzaal vlak bij school A werden de mensen opgevangen. Zelf ben ik huis aan huis spullen gaan verzamelen, zoals kleding, voedsel enz. Heb daar geholpen bij het uitdelen en heb heel wat ouwetjes aangekleed, o.a. mevrouw Berrevoets, die van Schouwen kwam. Haar zoon woonde in de Zonnebloemstraat en speelde toneel bij Onderling Kunstgenot.

Een paar dagen later kwam juffrouw Dagevos, onze verstelnaaister, bij ons en vroeg wat er toch aan de hand was in Goes. De vlaggen hingen halfstok en de sfeer was zo anders. Zij en haar broer woonden in de Korte Vorststraat nogal afgesloten van de buitenwereld. Zij hadden geen telefoon en hadden niets van de ramp gemerkt.

Later besepte ik pas dat de inundatie op Walcheren nog geen 10 jaar geleden was. Toen wist men dat Walcheren onder water zou komen, maar nu kwam het als een totale verrassing en zijn er zoveel mensen verdronken. Een dag om nooit te vergeten. Ieder jaar op 1 Februari denk ik aan deze ramp.

Een zwangere vrouw liep met weeën door het water en aangekomen in Goes heeft vader haar "verlost". Het gezin kwam uit Nieuwerkerk en hadden nog twee jongens. Het meisje dat geboren was, heette Marian.

Het gezin is bij ons in huis gekomen. Heleen moest haar kamer (aan de tuinzijde) afstaan. Wat ik mij van het gezin herinner is dat ze erg vies waren en niet aardig. Ze zullen hun zorgen gehad hebben, maar dat besepte ik toen niet. Op een onprettige manier zijn ze bij ons weggegaan en we hebben nooit meer iets van ze gehoord. De vrouw was donker en groot, de man klein.

Toen de ramp 1 Februari 2003 uitgebreid herdacht werd, was er een vrouw, genaamd Marian, aan het woord die tijdens de ramp geboren was en nu 50 jaar was. Ik dacht toen: zou zij die baby geweest zijn.....

Ook op school kregen we kinderen in de klas die in Goes geëvacueerd waren, zoals Bert Dekker, die bij Els Dorst in huis woonde en 13 mei jarig was net als Els. Grappig hè dat je zoiets onthoudt. Ook heeft even bij mij in de klas gezeten Herman de Bokx. Beide mannen hebben een tweede huis op Schouwen!! De ramp blijft leven door alle publicaties en televisiebeelden. De herdenking twee jaar geleden was erg indrukwekkend en het concert in de Maria-Magdalenakerk in Goes (waar ik met Hansje en Heleen was) gaf de sfeer van toen heel goed weer.

In de tweede klas van het Goese Lyceum had ik aardrijkskundeles van de heer Stegeman, een ietwat gestoorde man. Het hele jaar heeft hij over de Watersnood gepraat!!

Op mijn eindexamenlijst had ik één onvoldoende en wel voor aardrijkskunde. Een vraag over de watersnood is niet aan de orde geweest, denk ik nu.

Hansje (11)

Denkend aan 1 februari 1953.....

Zondagmorgen bij de radio in de hoek bij de serre. Alarmerende berichten over zware storm, hoog water en dijken die dreigen te bezwijken.

In de loop van de dag gaan we, ik weet niet meer wie er van de kinderen allemaal mee mochten, richting Kruiningen. Vanaf de dijk zien we alleen maar water, water, water.

Het dorp is niet bereikbaar. We keren om en rijden richting Wolphaarstdijk.

Zien weer heel veel water en allemaal mensen die in vrachtwagens worden geladen om naar veiliger plaatsen te worden gebracht.

Ik herinner me de emotie van dat moment nog zo goed. Beklemmend, beangstigend.

Mammie zei later vaak dat ik er heel erg van onder de indruk was. Maar wie niet!
Zelf denk ik dat door het zien en van dichtbij meemaken van deze watersnoodramp, bij mij onbewust herinneringen boven kwamen van oktober 1944 in Sint Laurens.
Voor een kind van ruim 2 jaar moet het toch een beangstigende ervaring zijn het water te zien komen over de weg, de tuin en hoger en hoger het huis in.
Weg te moeten met een bootje, alles achterlatend wat je vertrouwd is, waar je aan gehecht bent. Mijn angst voor water in het algemeen moet hiervandaan komen.
Gelukkig is dat grotendeels over sinds ik me realiseerde dat de ervaring van 1944 en 1953 de oorzaak van mijn waterangst zou kunnen zijn.
Wat ik me verder nog herinner zijn de kinderen, die bij ons in de klas kwamen, omdat ze geëvacueerd waren. Een daarvan was Mattie Koole uit Kruiningen.
Eigenlijk voor het eerst kreeg ik een soort HV (hartsvriendin). Een voor mij nieuw fenomeen. Marijke had al jaren meerdere HV's en nog steeds.
Mattie ben ik helaas uit het oog verloren. Ik heb nog wel een foto van ons samen, verkleed op het ijs als vrouwtje en mannetje Piggelmee, in de winter van 1954.

Hugo (9)

Op zondagochtend 1 februari 1953 werd ik gewekt door mijn vriendje Michiel Bruijning, die opgewonden mijn slaapkamer in Goes binnenstormde en riep: "er is overstroming, er is overstroming". De slaapkamer, gelegen boven aan de voorkant van ons huis aan de Oostsingel in Goes, deelde ik met mijn broer Herman.
Ik stapte uit mijn bed en liep vlug naar het raam om naar buiten te kijken. Niets aan de hand! Een grapje van Michiel? Nee, Goes was nog droog, maar Noord-Beveland stond onder water. Zijn vader zat daar vast en kon niet terug naar Zuid-Beveland.
*(de vader van Michiel was rentmeester over landerijen op N-Beveland en was een van de genodigden bij de opening van het nieuwe gemeentehuis in Kortgene op zaterdag 31 januari. Na afloop was er een diner. Zijn auto heeft hij nog in veiligheid kunnen brengen door deze bij de hoger gelegen molen neer te zetten.
Michiel kwam waarschijnlijk door de tuindeur naar binnen, die 's nachts blijkbaar niet behoefde te worden afgesloten)*
Toen Michiel zijn verhaal had gedaan ben ik naar de naastgelegen slaapkamer van mijn ouders gelopen. Zij lagen nog in bed. Uitzonderlijk was, dat op het nachtkastje de radio stond, die normaal beneden een plekje had in de achterkamer, vlakbij de serre. Ik vond dat bijzonder, omdat mijn vader geen radioluisteraar was. Ook was ik wat verbaasd dat mijn vader nog in bed lag en niet ergens aan het helpen was. Hij vertelde dat Daan van der Have jutte zakken beschikbaar had gesteld, om deze met zand te vullen voor de dijkversterkingen.
Vanaf het eerste moment brak er een spannende tijd uit. Goes dreigde ook onder te lopen. Er waren in de nabijheid dijkdoorbraken. Toen na een dag of twee bekend werd dat het gevaar geweken was, was dat voor mij ook wat teleurstellend. Met dit bericht verdween een spannend avontuur. We luisterden veel naar de radio. We zijn met een aantal in de auto gaan kijken. Er waren afzettingen, maar dokter Doeleman met esculaap mocht wel doorrijden. Ik meen dat het in Wolphaartsdijk was, waar we op de dijk stonden en naar binnen konden kijken van een dijkhuisje dat in het water stond. Het water stond tot vlak onder de bovenkant van de schoorsteenmantel, waarop een sierlijke geglazuurde herdershond lag. Een interieurstuk dat wij als ietwat burgerlijk bestempelden. Ik dacht, die ligt nog lekker droog. Besef van eb en vloed zal ik toen niet gehad hebben. Op maandag werd het drukker. Evacués kwamen naar Goes. Er moest worden ingezameld. Wij hadden nogal wat zaken in huis afkomstig van oma Harms, die niet gebruikt werden. Veel van dit spul werd opgeruimd, waaronder lange onderbroeken. Op school werd er natuurlijk veel over gepraat. Op een bepaald moment daalde er een helikopter vlak bij de Jan Ligthartschool aan de Bergweg. Hier waren toen nog veel onbebouwde percelen, zodat er ruimte genoeg was. Een helikopter was toen nog bijzonder.
Bij ons in huis kwam een echtpaar uit Tholen, de naam was Kloet. Het waren wat boerse mensjes. Ze kregen de kamer boven de kelder (kamer van Frederike?) Volgens mij rook het er niet fris. Ik denk dat zij een petroleumkacheltje gebruikten. Hoe er geschoven is met slaappleatsen weet ik niet meer, maar ik kreeg een slaappleats onder het dakbeschot op zolder

achter de dienstbodekamer. Sommige vonden het te griezelig en te koud om daar te slapen, maar ik vermande mij op deze donkere plek.

Ik meen dat er opvang was van mensen in het Schuttershof en de Prins van Oranje. Later reden wij wel eens naar Brabant. Kruiningen stond vrij lang onder water. We moesten dan over de dijk langs Yerseke en zagen de huizen op grote afstand in het water staan.

We vroegen ons waarschijnlijk wel af hoe het met de familie in Dreischor zou zijn. Later hoorden we dat deze het er levend vanaf hadden gebracht. Oom Wim, wiens boerderij vlak bij de dijk stond (Maye) vertelde mij later dat zij op zaterdagavond bezoek hadden en dat die mensen geholpen hebben met het naar boven brengen van de meubels. Zijn auto, een Opel, was verloren. Ook de koeien waren verzopen! Bij Pietje en Hantje Doeleman op de Hoge Hoeve hadden ze het er ook levend van af gebracht. Ze hadden een hele trouwe herdershond. Toen zij later met een bootje werden opgehaald werd de hond door een politieman doodgeschoten, omdat deze niet mee mocht. Pietje had daar veel verdriet van. Ze was ook kwaad, omdat het hondje van de burgemeester wel mee mocht.

Heleen (7)

Wat heb ik te vertellen???

Ik herinner me alleen dat men bevreesd was of die ene dijk het wel zou houden. Zoniet dan zouden wij ook onder water komen te staan. Ik heb dat als een boeiende spanning ervaren. Ik kon dat als 7jarige totaal niet overzien, totdat we in de volkswagen naar een overstroomd gebied reden. Emotioneel deed het me pas echt iets toen ik dieren zag drijven. Wat de mensen doormaakten heb ik duidelijk niet kunnen vatten in die tijd want ik herinner me daar niets van. Dus kort gezegd: die ene dijk en de verdronken dieren hebben grote indruk op mij gemaakt. Wat ik er van over gehouden heb? Groot respect voor de kracht van de natuur! En dat we in wezen niets te vertellen hebben.

Herman (6)

Voor mij is de watersnoodramp van 1953 nauw verbonden met Dreischor. Want voor de ramp ging ik daar 's zomers wel logeren bij verre familieleden, zoals Oom Wim en Tante Wil en Oom Johan en Tante Pietje. Oom Wim en zijn vrouw woonden buiten het dorp. Oom Johan en Tante Pietje woonden op een boerderij, de Hoge Hoeve, midden in het dorp. Ik was vaker bij Wim en Wil dan bij Johan en Pietje. De laatsten waren ook al op leeftijd. Althans zo ervoer ik dat toen. Achteraf geloof ik dat Johan slechts een jaar of vijf ouder was dan Wim. Johan was heel klein van stuk. Wim maakte een grotere indruk. Daarentegen waren de beesten van Johan, vooral de paarden, erg groot. Ik werd een keer op een paard gezet en begon van angst te schreeuwen. Zo hoog was het. Alsof ik over de boerderij heen kon kijken. Ik mocht ook helpen met het melken van de koeien. Daar hoorde ik voor het eerst de betekenis van "emmeren". Bij Johan en Pietje sliep je in een echte bedstee.

Van de boerderij van Wim herinner ik me dat het een heel eind fietsen of lopen was naar het dorp. Een bomenrijke weg. En al die bomen hadden witte horizontale strepen, waarschijnlijk als baken voor automobilisten in de nacht. Onderweg kwam je langs een molen die nog in functie was. Zo nu en dan mocht ik op de tractor rijden. Dat vond ik heel spannend. Ik kon nauwelijks bij het gaspedaal. Ik was hooguit een jaar of zes. En rond het middaguur altijd "warm eten". Tante Wil was heel lief. Maar Oom Wim zei nooit zo veel. Ik luisterde daar naar de radio, Paul Vlaanderen. Maar het kan zijn dat dat pas na de ramp was toen ik al wat ouder was.

Eén herinnering staat mij nog steeds helder voor de geest. De poes had net jongen gekregen. Het waren er wel zes. Met die pas geboren beestjes speelde ik. Ik zei wat ze moesten doen. Eén van die jonge beesten wilde niet doen wat ik zei en toen moest hij straf krijgen. Ik klemde hem vast in mijn hand, sprak hem ernstig toe en plotseling - ik had kennelijk te hard geknepen - verliet het leven het jonge gebeente. Wat te doen? Ik schaamde mij diep. Ik had een poes gedood. Ik durfde niks te zeggen tegen Wim en Willie. De volgende dag bij het eten zei Wim dat hij een van de jonge poesjes dood had gevonden in een hoekje van de grote schuur, precies daar waar ik het had achtergelaten. Ik beet mijn tong af. Of ik er iets van wist? Nee, geen flauw idee. Een leugen. Uit de reacties kon ik opmaken dat mijn gastheer er niet zwaar aan tilde. Maar dat stemde mij niet gerust. Ik was een moordenaar.

Kort daarna, in de winter van 1953, kwam aan de idylle van Dreischor een einde. Wij woonden in Goes. Achteraf weten we dat Goes gevrijwaard werd van het water. Ik herinner mij de spanning, de opwindig. We zaten in de achterkamer waar de radio stond. Onze ouders hadden al heel wat spullen naar boven gebracht. De radio vertelde ons waar de overstromingen waren. Ook op Schouwen. Ook in Dreischor. Duizenden beesten verdronken en honderden mensen. En ieder moment kon het ook bij ons komen. Toch bleven mijn ouders rustig. Er was geen paniek. Wel verdriet om wat die mensen daar overkwam. Eindeloos getelefoneer, met familie elders in Nederland. Ik was er wel bij, maar wat het werkelijk betekende drong niet echt tot me door. Ik was niet bang. Als het water wel tot Goes zou doordringen zouden we wel zolang boven gaan wonen. Heerlijk simpel. Dank aan onze ouders, die hun verstand er bij hielden. Later zijn we gaan kijken in Dreischor. Wat een ellende. Alle paarden dood. En de koeien. Volkomen kaal landschap. De beide boerderijen stonden er nog en de ooms en tantes leefden nog. Van Sinterklaas kreeg ik een machtig boek over de ramp: "De helicoptère daalde". Toen ik dat boek had gelezen leefde de ramp pas echt voor mij.

Frederike (5)

Van de ramp herinner ik me heel weinig. Heb slechts een enkel beeld op mijn netvlies: van het ondergelopen land bij Kruiningen, waar wij langskwamen als we naar Rotterdam of Utrecht gingen.

De daken staken een stukje boven het water uit, hier en daar een boomtop, verder niets dan eindeloos veel stilstaand water; een troosteloze aanblik. Van emoties als paniek, deernis of wat dan ook binnen het gezin herinner ik me niets, wat me nogal verbaast. Ik weet ook niet of en in hoeverre vader bij de hulpverlening betrokken is geweest. Maar ik denk, dat ik erg in mijn eigen wereldje zat en dat de grote wereld om mij heen nogal aan mij voorbij ging! Ik dacht, dat bij ons de kelder (met grote terra tegels?) ondergelopen was, maar dat kan ook een andere keer geweest zijn. Het boek van Margriet de Moor heeft mij erg nieuwsgierig gemaakt; in juni wil ik naar het Watersnoodmuseum en ik wil ook zeker het boek 'De Ramp' van Kees Slager gaan lezen.

Rob (2)

Ik kan vertellen, dat ik er in ieder geval niets van herinner.

Ik heb natuurlijk wel later erover gezien en gehoord, maar er staat niets van 1953 op mijn harde schijf. Ik heb op school ook een keer een project over de ramp gemaakt, maar dat is ook verdronken....

Boerderij Maije van Wim Doeleman te Dreischor met verwoest knechtswoninkje